

40 let stavke
30 let svobode
25 let samoupravljanja

Pogled na oder z nastopajočimi in v halo nove hladne valjarne, kjer se je zbralo več kot 4000 ljudi, pričata o veličastnosti sobotnega slavlja na Jesenicah. — Foto: F. Perdan

Leto XXVIII. Številka 64

GLAS

Kranj, torek, 26. 8. 1975

Cena: 1,50 dinarja

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik, od januarja 1958 kot poltednik, od januarja 1960 trikrat tedensko, od januarja 1964 kot poltednik ob sredah in sobotah, od julija 1974 pa ob torkih in petkih.

Ustanovitelji: obč. konference SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin — Izdaja ČP Glas Kranj. Glavni urednik Anton Miklavčič — Odgovorni urednik Albin Učakar

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Mladi plavalci za državne naslove

Od 29. do 31. avgusta bo v letnem bazenu v Kranju še ena velika plavalna prireditev za zaključek letošnje sezone. Kranjski Triglav bo organizator državnega prvenstva za starejše pionirje v posamični in ekipni konkurenci. Po prijavah sodeč bo to najbolj množično prvenstvo v tej kategoriji. Hkrati pa je pričakovati, da bodo mladi plavalci spet dosegli vrsto odličnih rezultatov in rekordov. J.J.

Na Jesenicah proslavili pomembno obletnico

»Delavci morajo gospodariti s celotnim dohodkom!«

»Zveza komunistov se je obrnila na vse delovne ljudi, da bi se vsi skupaj z združenimi močmi lotili sedanjih gospodarskih težav,« je dejal v soboto na Jesenicah slavnostni govornik France Popit in opozoril na neprecenljiv revolucionarni in gospodarski prispevek jeseniških železarjev — Številni gostje med udeleženci osrednje proslave ob 25. obletnici delavskega samoupravljanja v Železarni, 40. obletnice štrajka kovinarjev in 30. obletnice osvoboditve

Več kot 4000 ljudi se je zbralo v soboto na slovesnosti v hali nove hladne valjarne na Beli, giganta, ki bo začel obratovati prihodnje leto. Med njimi so bili Francé Popit, Franc Leskošek-Luka, ki je 20. avgusta leta 1950 simbolično predal ključce Železarni delavcem, dr. Marijan Breclj, Janez Barborič, Ljubo Jasníč, Lojze Fortuna, Štefan Nemeč, dr. Miha Potočnik, Gregor Klančnik, prvoborci, narodni heroji, najvišji predstavniki jeseniške in radovljiške občine, organizatorji stavke pred 40 leti, predstavniki JLA in SLO, upokojeni jeseniški železarji in drugi. S tem je bilo dano kolektivu jeseniške Železarnice, ki združuje danes 6400 zaposlenih in proizvaja 160.000 ton surovega železa, več kot pol milijona ton surovega jekla, ter 400.000 ton kvalitetnega in zlahatnega jekla različnih dimenzij, oblik in kvalitete, veliko priznanje. V orjaški hali je izzvenel kulturni program, ki so

ga pripravili pihalni orkester jeseniških železarjev pod vodstvom Ivana Knifca, godba na pihala Gorje pod taktirko Julija Sorgia, združeni pevski zbori jeseniške in radovljiške občine in recitatorja Rudi Kosmač in Miha Baloh.

Slavnostni govornik, predsednik CK ZKS Francé Popit, je uvidoma orisal revolucionarno zorenje jeseniškega delavstva in njegov velik prispevek k predvojnemu stavkovnemu in naprednemu delavskemu gibanju in narodnoosvobodilnemu boju. Poudaril je velike zasluge Jesenic pri povojni graditvi socialistične Jugoslavije, saj je na primer jeseniška Železarna že leta 1947 proizvedla 9000 ton surovega jekla ali 60 odstotkov vseh jugoslovanskih potreb. Po uvedbi delavskega samoupravljanja leta 1950 (Železarna je tretja v državi stopila na to pot!) pa je proizvodnja še skokoviteje narasčala. Govornik je ocenil tudi

Vabilu jeseniških železarjev na sobotno proslavo so se odzvali številni predstavniki družbenopolitičnega in gospodarskega življenja — Foto: F. Perdan

Na sobotni slovesnosti je predsednik jeseniške občinske skupščine Slavko Osredkar podelil Antonu Tušarju, Janezu Kovačiču, Jožetu Dreži, Jerneju Petaču, Matu Paniču, Nazifu Ljuti in magistru Petru Kuncu odlikovanja predsednika republike. Razen tega je njim in še nekaterim drugim prizadevnim družbenopolitičnim delavcem podelil predsednik železarskega delavskega sveta Lojze Kalan spominske plakete in listine ob 25. obletnici samoupravljanja v Železarni. — Foto: F. Perdan

sedanji politični in gospodarski trenutek in prizadevanja za boljše gospodarjenje, večjo proizvodnjo in temu primerno trošenje. Opozoril je na pomanjkanje energije in hrane ter na zaostajanje pri prometu in zunanjetrgovinski menjavi. Ponovno bomo morali preveriti organizacijo dela, izkoriščanje delovnega časa in delitev dohodka. Pri tem je Francé Popit poudaril, da morajo delavci gospodariti s celotnim dohodkom in ne le z osebnim dohodkom. Bojazen, da ljudje ob odločanju o celotnem dohodku ne bi združevali sredstev, je odveč. Seveda pa se utegnejo pojaviti odpori, če delavci ne bodo vedeli, kam sredstva odteka in kakšne družbene in gospodarske učinke naj bi z naložbami dosegli. To terja od nas popolno

mobilizacijo in vztrajnost, je dejal govornik, ter dosledno uredničenje sprejete politike. Na ta način se bomo lahko uprli negativnim silam, ki skušajo v prid svoje nesposobnosti zvaliti krivdo za sedanji položaj na sistem samoupravljanja in sejati dvome o sposobnostih delavcev, da uspešno obvladujejo težave in uredničujejo naloge.

Zborovalci so poslali predsedniku republike in ZKJ Josipu Brozu-Titu pozdravno pismo, ki ga je prebral delavec Franci Pogačnik. J. Košnjek

Predsednik CK ZKS France Popit

Zborovalci so poslali pozdravno pismo predsedniku Titu. Prebral ga je železar Franci Pogačnik

Naročnik:

Jubilejna mešanica
BRAVO
netto 100g
SPECIJA
BLED

Angleški mladinci odpotovali

Konec preteklega tedna so odpotovali v domovino mladinci iz prijateljskega angleškega mesta Oldhama, ki so bili tri tedne v gosteh pri mladincih iz Kranja. Sodelovanje med mestoma traja že 13 let in se iz leta v leto pogloblja. Med bivanjem v Kranju so si mladi Angleži ogledali razne kulturne znamenitosti mesta in Gorenjske, obiskali so več tovarn in se pogovarjali z mladimi delavci. S predstavniki občinske konference pa so razpravljali o problemih mladih ljudi pri nas in v njihovi deželi. Občinska konferenca je za svoje goste pripravila tudi več izletov. Bili so v Portorožu, Postojni, Bohinju, na Bledu in v Kumrovcu. S. B.

Cene so občutno znižane

Veliko sezonsko znižanje trikotažnih izdelkov ter jersey — metrskega blaga v različnih barvah in vzorčkih

Obiščite naši prodajalni v Radovljici

1+3

12. julija leta 1935 ob šestih zjutraj so začeli delavci javorniških valjarn nepričakovano, vendar dobro organiziran štrajk jeseniških kovinarjev. Tri dni kasneje so se jim pridružili še delavci Save. Velik štrajk je bil končan 20. julija ob pol dveh ponoči, ko je bil podpisan zapisnik o koncu stavke. Na Javorniku je v stavki, trajala je 7 dni in dobrih 19 ur, sodelovalo 700 kovinarjev, na Savi, tu je trajal štrajk 4 dni in 14 ur, pa 1500 kovinarjev. Danes, 40 let po revolucionarnem dogodku trajne vrednosti, kramljamo s tremi tvorci in sodelavci veličastnega jeseniškega proletarskega dogodka.

Vencelj Perko, rojen 1906 na Jesenicah, sedaj stanuje v Ljubljani:

»Ker često pišem o našem štrajku, so mi dogodki sveži in blizu. Priprave na štrajk, za katerega ni smel nihče zvedeti in zanj sindikalne organizacije niso bile navdušene, so bile temeljite. Ker posredovanja delavskih zaupnikov niso uspela, je bil štrajk edini izhod. Mezdni odnosi niso bili urejeni. Zniževale so se akordne postavke, slabi sta bili tudi zaščita pri delu in politika sprejemanja novih delavcev, kjer smo vztrajali pri prednosti naših otrok. Razen tega so kopnele že priborjene pravice kot stanovanjske in otroške doklade, cenejša nabava kuriva za zimo itd. Zaupniki smo posredovali pri obratnih šefih in na direkciji, vendar brez uspeha. Odločili smo se za štrajk, pri čemer so nam bili dragoceni napotki 4. partijske konference KPJ v Goričanah, izdani in spretno »zaviti« v brošuri »Turizem v Sloveniji«. Vsi so bili presenečeni nad organizacijo stavke. Žene so odigrale odločilno vlogo. Blokirale so tovarno in preprečevale dohode in odhode stavkokazov. Dopolne prvega dne smo z obvestili pristojnih stavko legalizirali in sestavili 18 točk obsegajoč spisek zahtev. Štrajk je po moje uspel. Nekatere stvari so bile urejene takoj, za druge pa je bila potrebna procedura. Predvsem je pomembno oblikovanje izredne razredne zavesti in akcijske enotnosti delavcev, ne glede na prepričanje in sindikat. Vse to se je pokazalo v kasnejših akcijah (občinske volitve leta 1936), še posebno pa v množičnem pristopanju železarjev k OF in vstopanju v NOB.«

Nande Pogačnik, rojen 1904 na Jesenicah, kjer tudi živi:

»Skupaj z Albinom Pibernikom sva organizirala stavko na Savi. Večina organizatorjev upora delavcev je bila komunistov, ne le v našem obratu na Savi, temveč tudi na Javorniku. Najraje se spominjam izredne enotnosti in zavesti

stavkajočih, poguma žena pri varovanju tovarne in razkrinkavanju stavkokazov ter velike solidarnosti Jeseničanov; od delavcev do obrtnikov, kar se je kasneje pokazalo tudi v NOB. To je danes popolnoma pravilno ugotovil predsednik CK ZKS Franc Popit. Rad priverjam, čeprav je to težko, nekdanjega in sedanjega delavca. Slednji se svojih pravic, ki mu jih daje socialistična družba, premalo zaveda. Predvsem bi se morali danes vsi truditi, da bi dali stroji toliko od sebe, kolikor zmorejo. Škoda je, da so mnoge naprave komaj polovično izkoriščene. Še nekaj bi rad povedal. Le redki priznavajo jeseniškimi železajem resnične zasluge pri obnovi domovine. Delali smo dneve in noči, sobote in nedelje, zavestno in predano. Pa je naše delo danes tako malo cenjeno in vrednoteno!«

Joža Stražisar, rojen 1899 na Jesenicah, kjer tudi stanuje:

»Dan pred odločilnim trenutkom sem zvedel za stavko. S prijateljem sva šla z Javornika, pa mi je le-ta dejal: »Pridi zjutraj malo prej na ših, da boš pomagal stroje ustavljati!« Novica me je sicer presenetila, vendar mi je bilo jasno, da so organizatorji stavke delavski zaupniki, ne pa strokovni sindikati, čeprav so bili trije! Z našim dejanjem smo jih postavili pred dejstvo vključiti se v stavko. Zjutraj sem res prišel malo prej. Pet minut pred šestimi, ko se je nočna izmena poslavljala in na njih mesta stopala nova, je završalo: Nihče domov! Pred tovarno so žene in nikogar ne puste ven! Izpolnil sem dolžnost in rekel tovarišem, naj ne delamo. Zahvaljujoč dobri organizaciji stavke proizvodnja ni stekla. Ostali smo v tovarni in zaupali zaupnikom. Štrajk je uspel. Vsaj šikaniranja ni bilo več. Morala in enotnost delavcev sta se dvignili. Niti kasnejše maščevanje tovarnarjev, ko so recimo našim zaupnikom s pomočjo banke uprave vzel mandate in jih odslovili, niti fašizem in nacizem ju niso uspeli več uničiti.« J. Košnjek

»Nesmrtna partija« na Jesenicah

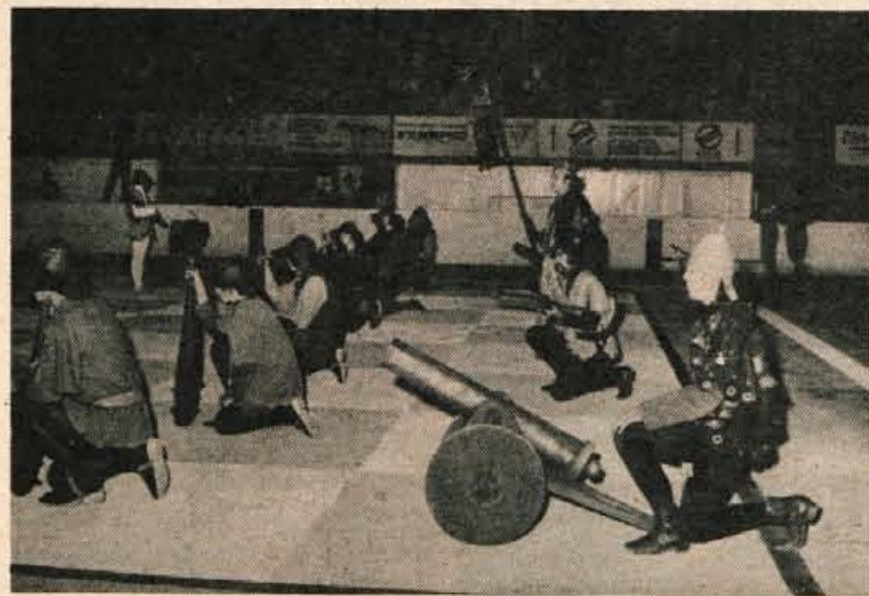
Šahovsko društvo Jesenice je v sodelovanju z gledališčem Tone Čufar pripravilo v petek zvečer doslej precej redko kulturno-športno prireditev »živi šah« – Za osnovo vzeta legendarna partija Adolfa Anderssona, imenovana »nesmrtna«, ki jo je vele mojster odigral v Londonu leta 1851

Nepoučeni bi v petek zvečer sodili, da se bo v športni dvorani v Podmežakli na Jesenicah odigrala pomembna hokejska tekma. Toliko ljudi se je namreč zbralo na betonskih tribunah »ledenega« stadiona. Zanesljivo jih je bilo več tisoč. Pa vendar le se je v dvorani dogajalo vse kaj drugega. Ambient je bil praznično okrašen in razsvetljen, pred občinstvom pa se ni lesketala ledena ploskev, temveč 64 črno-belih šahovskih polj. Šahovsko društvo Jesenice, osnovano leta 1945, eden najuspešnejših šahovskih kolektivov pri nas, je v počastitev že znanih jeseniških železarskih jubilejev organiziralo zanimivo in le redko videno prireditev – »živi šah«. Na Jesenicah so ga menda enkrat že organizirali, vendar je od takrat minilo kar precej let.

Kaj je pravzaprav »živi šah«? Na Jesenicah so bila šahovska polja vsana na betonski areni hokejskega igrišča. Igralne figure niso bile lese-

Partija »živega šaha« se lahko prične! Na šahovnico prihajata kraljevska para ... – Foto: F. Perdan

Igralci amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice so tokrat nastopili v precej nenavadnih vlogah. Predstavljali so 32 figur plemenite kraljevske igre. – Foto: F. Perdan

s konjeniški zastavami in branilce trdnjav s topiči na robovih šahovske, sicer močno zvečane deske. Vse v pristnih, svojim nalogam primer-nih opravah!

Resnična šahovska partija je bila odigrana v petek zvečer v Podmežakli. Vse žive šahovske figure so se ob komentanju mojstra Iva Bajca premikale tako, kot jih je pred 124 leti vodila roka romantičnega vele-mojstra Adolfa Anderssona, ko je v Londonu proti nasprotniku Kiezerickemu odigral še danes cenjeno partijo. Zaradi privlačnosti, izredne kombinatornosti in velikega upa igralca na zmago, čeprav mu položaj na šahovnici tega ni vedno obetal, so šahisti poimenovali to Anderssonovo partijo »nesmrtna«. Ob petkovi prireditvi v Podmežakli, režiral jo je Marjan Stare, sta Anderssonovo »nesmrtno partijo« ob soju reflektorja na robu »žive šahovnice« za resnično šahovnico odigrala znana jeseniška šahista Janko Korošec (beli) in Krešo Smrkel s črnimi figurami!

J. Košnjek

Sovjetski alpinisti v naših gorah

V petek je bil na Krvavcu sprejem za 14 alpinistov iz Sovjetske zveze, ki so člani krimskega kluba Avantgard, vodi pa jih Aloh Nikolajev. Gostje so bili po prihodu v Slovenijo nekaj dni ob morju v Premanturi, nato dva dni na Krvavcu, v nedeljo pa so odšli v Vrata, od koder bodo premagovali nekatere smeri v severni steni Triglava, v Špiku, Jalovcu in Travniku. Poslovili se bodo 4. septembra in s tem končali letošnjo alpinistično izmenjavo med SFRJ in SZ. 15 naših alpinistov je bilo namreč pred tem v Sovjetski zvezi, glavni pobudnik za izmenjavo pa je bilo PD Kranj. Gostje žele pred odhodom obiskati tudi nekaj naših delovnih kolektivov. Na Krvavcu so goste pozdravili predsednik PD Kranj Franci Ekar, ki je orisal pomen takšnega sodelovanja in izročil Alohu Nikolajevu priznanje PD Kranj, načelnik za odprave v tuja gorstva pri PZS Pavle Šegula in načelnik GRS Kranj Emil Herlec. -jk

Nov turistični prospekt

Občinska turistična zveza Skofja Loka je pred dnevi izdala nov turistični prospekt. Prospekt predstavlja Skofjo Loko ter kraje v Selški in Poljanski dolini. Poleg panoram posameznih krajev ter raznih zanimivosti s tega področja so predstavljeni tudi nekateri etnografski običaji, ki jih v spomin na nekdanje čase vsako leto pripravljajo nekatera turistična društva. Zastopani so mladiči iz Trebije, oglarji s Starega vrha, kosci iz Sovodnja, čipkarice iz Železnikov... Prospekt Skofje Loke ter Poljanske in Selške doline je izšel v nakladi 100.000 izvodov. Barvne posnetke so prispevali arhitekt Peter Pokorn, Lovro Hribar ter arhitekt Tone Mlakar. Poleg tega pa so v prospektu tudi prispevki akademskih slikarjev Dore Plestenjak, Iveta Šubica in Franceta Novinca. -jg

lip bled

TRGOVINA

na Rečici, tel. 064 77 328

VELIKO
ZNIŽANJE
CEN

pri nakupu najkvalitetnejšega
stavbnega pohištva
lastne proizvodnje

potrošniški kredit
brez porokov

Trgovina je odprta vsak dan od 6. do 14. ure
ob torkih do 18. ure in sobotah do 12. ure.

LIP BLEĐ
lesna industrija
Ljubljanska c. 32
tel. 064 77 384